

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Aantekeningen over Onderwijs in Suriname

Bijdrage aan "Investing Today, Transforming Tomorrow" Phase 2

Pieter van der Hijden, Marco Ligtvoet, Dereyl Wazir

Paramaribo, 3 juni 2026

ECOIS is een samenwerkingsverband voor Onderwijs en Innovatie in Suriname. Al twintig jaar zijn de ECOIS-partners als toeschouwer, deelnemer, organisator of adviseur betrokken bij ideeën, initiatieven, voorstellen, tenders, projecten, programma's en evaluaties in het Surinaamse onderwijs. Bij deze leveren wij graag een bijdrage aan het evenement "Investing Today, Transforming Tomorrow" Phase 2.

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International.
To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Inhoudsopgave

1. Achtergrond	3
2. Investing today.....	4
2.1. Historische ontwikkeling	4
2.2. UN Sustainable Development Goals (SDGs).....	7
2.3. Industrial Baseline Study	12
2.4. Investing today, transforming tomorrow: phase 1	14
3. Transforming tomorrow	16
3.1. Visie	16
3.2. Missie.....	18
3.3. Implementatie	20
4. Bijlagen.....	21
4.1. Bijlage 1: Analyse Sectorplan Onderwijs 2004-2008	21
4.2. Bijlage 2: Analyse Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname 2024-2031	21
4.3. Bijlage 3: Vergelijking Sectorplan Onderwijs 2004-2008 en Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031	21
4.4. Bijlage 4: Analyse Industrial Baseline Study 2018.....	21

1. Achtergrond

ECOIS is een samenwerkingsverband voor Onderwijs en Innovatie in Suriname. Al twintig jaar zijn de ECOIS-partners al dan niet in ECOIS-verband betrokken als toeschouwer, deelnemer, organisator of adviseur bij ideeën, initiatieven, voorstellen, tenders, projecten, programma's en evaluaties in het Surinaamse onderwijs.

De Regering van Suriname wil komen tot "Unlocking Human Capital as the Engine for Growth in Suriname" en organiseert daartoe de conferentie "Investing Today, Transforming Tomorrow", verdeeld over twee bijeenkomsten (phase1 en phase 2). Phase 1 vond plaats op 8 en 9 april 2026; phase 2 staat gepland voor 8, 9 en 10 juni 2026.

ECOIS wil hier graag een steentje aan bijdragen. Dat doen we door middel van deze aantekeningen:

- Investing today
 - Historische ontwikkeling
 - UN Sustainable Development Goals (SDGs)
 - Industrial Baseline Study
 - Investing today, transforming tomorrow: Phase 1
- Transforming tomorrow
 - Visie
 - Missie
 - Implementatie

We maken gebruik van bestaande en openbare bronnen; eventueel zijn deze via ECOIS op te vragen. Sommige bronnen hebben we laten analyseren door Artificial Intelligence, i.v. ChatGPT. De complete dialogen vindt u terug in de bijlagen.

2. Investing today

We beginnen met een reflectie over de ontwikkeling die de visie op onderwijs in Suriname heeft doorgemaakt; we memoreren wat de ook door Suriname geaccordeerde UN Sustainable Development Goals (SDGs) op onderwijsgebied willen realiseren en hoe het daarmee volgens internationaal onderzoek in Suriname gesteld is; we halen de Industrial Baseline Study van de olie-industrie erbij omdat die ruim aandacht besteedt aan het onderwijs in Suriname; we komen met een summary van de o.i. belangrijkste lessen uit Phase 1 van de conferentie zoals blijkt uit de gepubliceerde slides.

2.1. Historische ontwikkeling

Het onderwijs in Suriname een complex systeem. Je hebt te maken met, zeg maar, 600 scholen, 1200 schoolleiders, 6.000 schoollokalen, 12.000 onderwijsprofessionals, 60.000 leerlingen. Definieer je het wat ruimer (life long learning!) dan kun je zelfs de hele bevolking meerekenen: 600.000. Processen beslaan vele jaren, veranderen gaat moeizaam, maar de politieke werkt met termijnen van vijf jaar. Het onderwijs heeft zodoende belang bij een visie die breed gedeeld wordt en overeind blijft, ook bij politieke wisselingen.

Het streven naar een duurzame onderwijsvisie bestaat al sinds de tijd van de zogenoemde Sectorplannen. We hebben ons archief nog eens doorgelicht en troffen over de afgelopen twintig jaar ruim veertig oude geschriften aan (zie tabel, stukken online beschikbaar via info@ecois.sr). We focussen op één van de eerste, het **Sectorplan Onderwijs 2004-2008** en een van de laatste, het **Nationaal Onderwijs Beleidsplan 2024-2031** die we aantreffen. Zitten daar verschillen tussen?

Tabel: ECOIS archiefstukken over onderwijsbeleid Suriname

jaartal	titel
_z.d.	Afstandsonderwijs urgent voor leerlingen in Suriname, H. Ori
_z.d.	Beroepsprofielen voor het onderwijs in Suriname
_z.d.	Burgerinitiatief voor Participatie en Goed Bestuur: Voor onze toekomst: Onderwijs
_z.d.	Samenvatting operationele strategie per land: Suriname
2004	Sectorfondsen Operationele Richtlijnen
2004	Basic Education Improvement Project: Beknopte informatie over het MINOV/IDB Project Verbetering Primair Onderwijs
2004-2008	Sectorplan Onderwijs
2005	Strategic Planning and Implementation for Distance Education at the Anton de Kom University of Suriname

jaartal	titel
2005-2007	Project Suriname Onderwijs Netwerk
2006	Action Plan for the Implementation of the Basic Education Cycle Reform
2006	Design of a competitive fund for school improvement and innovation
2006	Support the Establishment of a New Basic Education Cycle
2006	VLIR-UOS Programming Mission Report
2008	Het schoolwerkplan voor de klassen 1 en 2 van de 11-jarige basisschool: de leergebieden en de tussendoelen
2008	Programma Operationeel Plan (POP) PROGRESS; Periode 2008-2010 (Programma Effectievere Scholen Suriname)
2008	Samenvatting Eindrapport Resultaten 5 jaar monitoring LEARN 2003-2007 (Leerling- en Ervaringsgerichte Aanpak in het Surinaams Regulier Nationaal basisonderwijs)
2008	Verslag Suriname en OLPC (One Laptop Per Child)
2009	Ecois eindrapportage haalbaarheidsstudie
2009	Landenmodule Suriname; Nuffic
2009	Nieuw sectorplan onderwijs in de maak
2009	Positionering van een duurzaam systeem voor de professionalisering van het onderwijspersoneel in Suriname;
2010-2014	Sectorplan Onderwijs
2011	Het speciaal onderwijs in de stijgers
2011	Op weg naar een curriculum voor het basisonderwijs; curriculum raamwerk en leerlijnen
2011	Proeve van inventarisatie van de Surinaamse onderwijsregelgeving
2011	Regional Strategy for C@ribNET: Provision of Blueprints for the Development and Implementation of National Research and Education Networks (NRENs)
2012	De Nieuwe Leerkracht; voorstel tot gefaseerde vernieuwing van de opleiding;
2012	Effectieve scholen; Een studie naar kenmerken van het onderwijssysteem en leerprestaties van kinderen in het gewoon lager onderwijs in Suriname
2013	ICT in Education: Report of current status e-Education worldwide and specifically in Suriname (Situational analysis)
2013	The Education System of Suriname; a TVET Overview
2014	Nationaal Strategisch Beleidsplan voor ICT in het Onderwijs

jaartal	titel
2014	Pedagogische Instituten, de sleutel voor duurzame verbetering onderwijskwaliteit
2014	Report of current status of ICT in Education
2016-2020	Stabilisatie- en herstelplan
2017-2021	Ontwikkelingsplan
2019	BEIP; het curriculum op weg naar 2020
2020	Suriname, Covid-19 en afstandsonderwijs
2021	Preliminary Summary Beleidsdocument Onderwijsvernieuwing
2021	Wat is onderwijs ons werkelijk waard? Naar een proactief onderwijsbeleid. Oratie Henry Ori.
2023	Eindverslag onderwijscongres
2023	Enquête Onderwijs Binnenland
2024	Van silhouet naar stralend gelaat; een inspirerend betoog voor onderwijsvernieuwing in Suriname
2024	Verslag van de Workshop "Een Distance Learning Division voor MINOWC"
2024-2031	Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname
2025-2035	Nationaal Multisectoraal Early Childhood Development (ECD) beleid Republiek Suriname 2025 –

We hebben beide rapporten aan het Artifiiaal Intelligence programma ChatGPT voorgelegd en ook gevraagd wat de belangrijkste verschillen tussen beide zijn. De volledige dialogen met ChatGPT zijn in de bijlagen opgenomen.

"De verschillen tussen het Sectorplan Onderwijs 2004–2008 en het Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname (NOBS) 2024–2031 zijn behoorlijk fundamenteel. Ze gaan niet alleen over andere beleidsmaatregelen, maar weerspiegelen ook een andere visie op onderwijs, een andere rol van de overheid en een andere maatschappelijke context.

De kern van het verschil is:

- het sectorplan 2004–2008 is vooral een klassiek moderniserings- en beheersplan;
- het NOBS 2024–2031 is veel meer een transformatieplan rond inclusie, competenties en maatschappelijke ontwikkeling."

In één zin samengevat: **Het sectorplan 2004–2008 probeert vooral het bestaande onderwijssysteem beter te laten functioneren; het NOBS 2024–2031 probeert het onderwijs fundamenteel te herdefiniëren rond inclusie, competenties, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke transformatie.**

2.2. UN Sustainable Development Goals (SDGs)

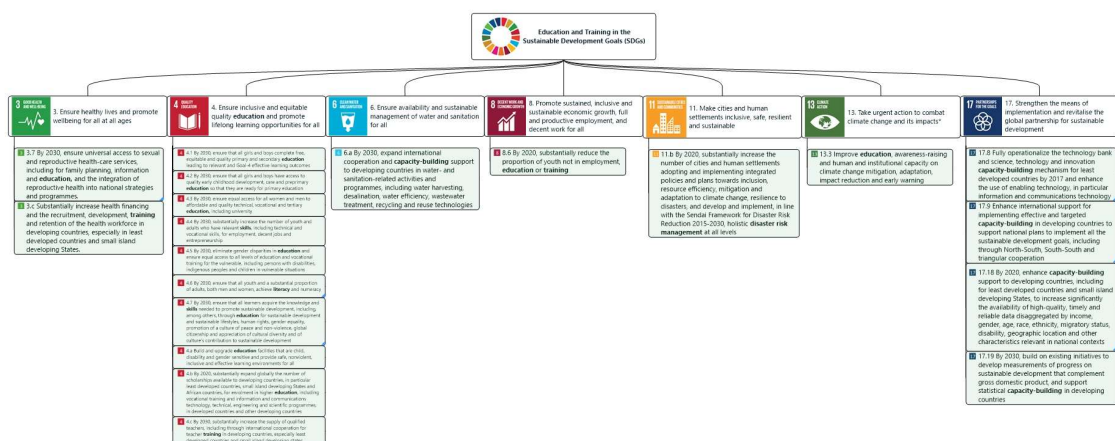
Wat staat ons de komende jaren te doen? Om daar op een frisse manier tegenaan te kijken gaan we te rade bij de UN Sustainable Development Goals. Tenslotte heeft ook Suriname, als één van de 193 lidstaten, ingestemd met het definiërend document "Transforming our world; the 2030 agenda for sustainable development". Eén van de 17 goals, Goal 4. staat voor kwaliteitsonderwijs (Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen).

Poster met de logo's van 17 UN Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Bron: United Nations

De 17 doelen zijn uitgewerkt in 169 subdoelen, "targets" genaamd. Het centrale motief is "Leave No One Behind" (LNOB). Het thema onderwijs en training blijkt daarbij in maar liefst zes verschillende doelen voor te komen. Onderstaande figuur beeldt dat uit. De Nederlandse versie van de teksten uit de figuur staan in onderstaande tabel.

UN SDGs én targets over capacity building, education, literacy, skills, training én disaster risk reduction; tekst is hier te klein om leesbaar te zijn; zie tabel hieronder
Bron: United Nations en Global WG Fablabs & SDGs, selectie ECOIS

In onderstaande tabel staan de geselecteerde goals en targets uit de afbeelding in het Nederlands. Zelf online zoeken naar bepaalde woorden kan via <https://bit.ly/fab-sdgs-nl> (Nederlands) en <https://bit.ly/fab-sdgs-en> (Engels).

Tabel: UN SDGs én targets over capacity building, education, literacy, skills, training én disaster risk reduction; Nederlandse vertaling; Bron: United Nations, selectie ECOIS

SDG	Tekst
SDG 3	Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden
3.7	Tegen 2030 universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten garanderen, met inbegrip van diensten voor gezinsplanning, informatie en opvoeding, en voor de integratie van reproductieve gezondheid in nationale strategieën en programma's
3.c	De financiering van de gezondheidszorg aanzienlijk opvoeren, net als de aanwerving, de ontwikkeling, de opleiding en het lange tijd in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten
SDG 4	Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen
4.1	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten
4.2	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs
4.3	Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit
4.4	Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven

SDG	Tekst
4.5	Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties
4.6	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn
4.7	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling
4.a	Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen
4.b	Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden
4.c	Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten
SDG 6	Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen
6.a	Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontzilting, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recyclage en hergebruik.
SDG 8	Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
8.6	Tegen 2020 het aandeel aanzienlijk terugschroeven van jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn
SDG 11	Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
11.b	Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 een holistisch rampriscobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus
SDG 13	Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden
13.3	De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering

SDG	Tekst
SDG 17	Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling
17.8	De technologiebank en het mechanisme voor het opbouwen van wetenschappelijke, technologische en innoverende capaciteit voor de minst ontwikkelde landen volledig operationeel maken tegen 2017 en het gebruik opdrijven van de technologie die dit mogelijk moet maken, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie
17.9	De internationale steun verhogen voor het implementeren van doeltreffende en doelgerichte capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden ter ondersteuning van nationale plannen die erop gericht zijn om alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te implementeren, ook via de Noord-Zuid-, Zuid-Zuid- en trilaterale samenwerking
17.18	Tegen 2020 de steun voor capaciteitsopbouw verhogen aan ontwikkelingslanden, inclusief de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, om de beschikbaarheid van hoogwaardige, actuele en betrouwbare gegevens opgedeeld naar inkomen, gender, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context, aanzienlijk op te drijven
17.19	Tegen 2030 voortbouwen op bestaande initiatieven om metingen te ontwikkelen met betrekking tot de vooruitgang van duurzame ontwikkeling die kunnen dienen als aanvulling op het bruto binnenlands product, en de statistische capaciteitsopbouw ondersteunen in ontwikkelingslanden

Van de targets gaan we ervan uit dat die ofwel terug te vinden zijn in het regeringsbeleid dan wel gemotiveerd worden weggelaten. In target 11b staat een verwijzing naar het Sendai Framework for Disaster Risk Reduction; ook geaccepteerd door Suriname. Dit verklaart onderwijs tot een "basisindustrie" die onder alle omstandigheden moet kunnen blijven "produceren".

De VN-lidstaten rapporteren op vrijwillige basis over de voortgang van de implementatie van de SDGs. Suriname heeft dat tot nu toe tweemaal gedaan, voor het laatst in 2025 (<https://bit.ly/4dSvenl>). Het Sustainable development Solutions Network (SDSN) doet onafhankelijk onderzoek naar de stand van de SDGs in alle VN-lidstaten. Onderstaande afbeelding laat de stand van zaken voor Suriname zien (2025; cijfers 2026 zijn aangekondigd voor 23 juni 2026); zie interactief dashboard op <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/suriname/>.

Suriname

Latin America and the Caribbean

BACK OVERVIEW INDICATORS FACT SHEET

SDG Dashboards and Trends

Click on a goal to view more information.

Dashboards: ● SDG achieved ● Challenges remain ● Significant challenges remain ● Major challenges remain ● Information unavailable

Trends: ↑ On track or maintaining SDG achievement ↑ Moderately improving → Stagnating ↓ Decreasing ↔ Trend information unavailable

SDSN Suriname Dashboard 2025; de kleur van de logo's geeft de stand van de uitvoering aan; de pijltjes geven de trend aan; Bron: SDSN: SDG Index Report 2025

Kort samengevat: Suriname staat voor enorme uitdagingen op vrijwel iedere dimensie van de SDG-agenda. Zie onderstaande infocard voor SDG-4.

Suriname

SDG 4

Quality education

● Major challenges remain
↓ Score decreasing

Visualize on map | Download profile (PDF)

Description

Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.

Indicators

- ↓ Participation rate in pre-primary organized learning
- ↓ Net primary enrollment rate
- ↓ Lower secondary completion rate
- ** Literacy rate

Infocard SDSN Suriname 2025. SDG 4: zie interactief online country dashboard op <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/suriname/>

2.3. Industrial Baseline Study

Niet in onze lijst met onderwijsnota's, maar o.i. wél relevant is de Industrial Baseline Study (IBS) Suriname die onderzoeksbureau DAI in opdracht van Staatsolie in 2018 uitvoerde. Dat onderzoek was expliciet bedoeld om te bepalen in hoeverre Surinaamse bedrijven en instellingen voorbereid waren op deelname aan een toekomstige offshore olie- en gasindustrie. Het rapport zelf is niet vrijgegeven, wel is er een uitvoerige verzameling sheets. Genoeg om ChatGPT om een analyse te vragen (Bijlage 4). Wat leren we hieruit t.a.v. het onderwijs van Suriname?

Uit de analyse blijkt dat “De Surinaamse private sector beschikt over een beperkte tot matige competitiviteit voor offshore supply chains, met vooral ernstige tekorten in timeliness, workforce skills en internationale marktgeredheid.” Het gaat hierbij om de tekortkomingen van bedrijven, maar impliciet dus ook het personeel.

Pagina 14 uit de IBS presentatie; Bron: DAI IBS Suriname

Wat het beroepsonderwijs betreft ziet het rapport "uitdagingen" op het gebied van curriculum, infrastructuur en financiering.

The education system in Suriname, especially vocational programs, face challenges due to curriculum, infrastructure, and finance

Pagina 24 uit de IBS presentatie; DAI IBS Suriname

De studie heeft vrij directe consequenties voor het Surinaamse onderwijs. Staatsolie verwijst daar later zelf expliciet naar.

De belangrijkste impliciete boodschap is dat het probleem niet alleen "meer onderwijs" is, maar:

- mismatch tussen onderwijs en industriële standaarden;
- onvoldoende beroepsgerichte specialisatie;
- gebrek aan certificering en applied skills;
- zwakke aansluiting tussen school en supply chain.

Concrete onderwijsimplicaties die genoemd worden zijn:

- a. Sterkere technische beroepsvorming
- b. Internationale certificering centraal
- c. Soft skills en industrial discipline
- d. Duale / werkplekgerichte opleiding
- e. Middelbaar technisch onderwijs wordt strategisch

Volgens de IBS presentatie kan Suriname niet alleen van offshore olie profiteren via royalties, maar vooral via menselijk kapitaal en supplier upgrading. Onderwijs zou daarom onderdeel van een breed nationaal industrial policy programma moeten zijn, zie Noorwegen.

Suriname kan olie gebruiken om andere sectoren sterker te maken door menselijk kapitaal opbouw te bouwen, industriële vaardigheden te creëren en institutionele versterking tot stand te brengen. Als Suriname zich tot het ontvangen van royalties beperkt, dan blijft er na de olie weinig over.

2.4. Investing today, transforming tomorrow: phase 1

Van Phase 1 van het evenement "Investing today, transforming tomorrow" zijn op dit moment alleen de slides van een aantal sprekers beschikbaar. Die leveren niettemin een aantal nuttige inzichten op uit andere landen:

- Uit wereldwijde cijfers blijkt dat de eerste vereiste voor economische groei en ontwikkeling is werken aan sterke basisvaardigheden taal en rekenen.
- In Brazilië heeft het National Commitment for Child Literacy binnen één gemeente geweldige resultaten behaald (zie figuur).

Succesfactoren voor Child Literacy

Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

- Korea had als succesverhaal: sterk leiderschap met visie, 20% van het overheidsbudget naar onderwijs, investeren in ICT in alle scholen en ALLE leraren opnieuw getraind; en: Wat Korea kan, kan Suriname ook: Investeer in onderwijs, niet om de achterstand in te halen, maar om een sprong voorwaarts te maken!
- De IDB presenteerde een pijplijn-benadering om de kwaliteit van de leerkrachten te verhogen en te handhaven (zie figuur); de slides vol (ons) onbekende afkortingen en de "final reflections" zijn zeker de moeite van nadere studie waard.

De Teacher Pipeline

Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

Final reflections

1. **Teachers are the most important in-school factor for learning** – and take 70-80% of education budgets in most LAC countries.
2. **Strengthening the full teacher pipeline is critical.** Flow and stock are interdependent. Policies that address only one side leave critical gaps unresolved.
3. **LAC offers a range of policy options.** Impact, cost, and political feasibility vary.
4. **Data is a prerequisite, not a luxury.** Effective interventions require granular information on supply, shortages, distribution, and turnover.
5. **Teachers don't exist in a vacuum.** School leaders matter, and teachers need a system coherent toward learning.
6. **AI offers exciting possibilities to scale** what works and bring better support to more teachers.

INVESTING TODAY: TRANSFORMING TOMORROW

Unlocking **Human Capital** as the engine for growth in **Suriname** | 016

Teacher Pipeline - final reflections

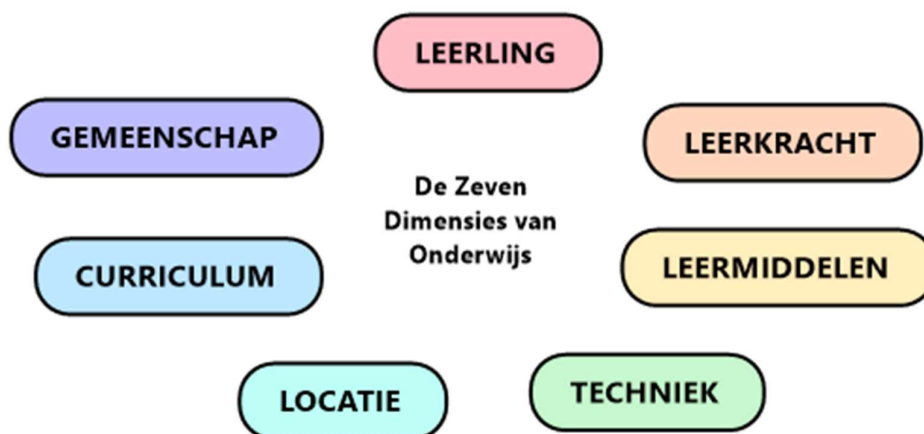
Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

- Canada presenteerde Reforms to Expand Equal Opportunities for an Inclusive Education System; de slides zijn wat algemeen, hopelijk volgt nog wat meer schriftelijk materiaal;
- Brazilië signaleerde onder leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen hoge uitvalpercentages in het hoger secundair onderwijs en daardoor lage slagingspercentages en een lage deelname aan het eindexamen. Voor die uitval zijn meerdere oorzaken aan te wijzen. Als remedie hanteert men een systeem van materiële incentives (geld) voor aanmelden, aanwezigheid en behaalde eindstreep. De eerste resultaten zijn positief. Het programma leidt bovendien tot de nodige spin-off in termen van verbeterde leerlingenadministratie, dataverkeer enz.
- Een internationale bijdrage ging over het belang en de organisatie van schoolmaaltijden. Er bestaat een School Meals Coalition waar 113 landen bij zijn aangesloten.
- Vanuit USA kwam een bijdrage over de noodzaak van Evidence in Learning Design.
- En tenslotte vanuit Brazilië een bijdrage over een Educational Media Center; ontstaan tijdens Covid, maar nu permanente producent van computerondersteund leer materiaal.

3. Transforming tomorrow

3.1. Visie

Ideaalbeeld

De zeven dimensies van onderwijs

Het ideaalbeeld dat ons voor ogen staat is dat op alle zeven dimensies van onderwijs (zie figuur) een verbeteringslag plaats vindt én dat de onderlinge samenhang in balans is.

Inhoud

Inhoudelijk gezien komt de visie neer op vijf speerpunten:

1. De visie op **ontwikkelingsgestuurd onderwijs (OGO)** zoals verwoord in het Nationaal Beleidsplan Suriname 2024-2031; die staat nog steeds overeind.
2. Deze wordt uitgebreid met een **sterkere koppeling met de maatschappij**, c.q. economie, c.q. olie-industrie. Alleen dan kan Suriname van de opkomende olie-industrie profiteren als bron van werkgelegenheid en lokale bedrijvigheid en binnenkomende royalties mede te benutten voor het versterken van nog andere sectoren is het nodig om die koppeling toe te voegen.
3. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt voor alle **kinderen**:
 - alle kinderen nemen deel aan voorschools onderwijs (nu 61% i.p.v. 100%);
 - alle kinderen gaan naar de basisschool (nu 78% i.p.v. 100%);
 - alle kinderen doorlopen compleet lager voortgezet onderwijs (nu 41% i.p.v. 100%);
4. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt ook voor **volwassenen**: voor al degenen die minder dan lager voortgezet onderwijs gecompleteerd hebben en nog 10, 20, 30 of 40 jaar in de maatschappij actief willen zijn; we laten hen niet in de steek.

5. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt zeker ook voor **leerkrachten en andere onderwijsprofessionals**; van alle "instrumenten" om onderwijs te verbeteren zijn zij de invloedrijkste.
6. Tot slot de **Disaster Risk Reduction**: onderwijs geldt als een "basisindustrie" die na calamiteiten zo snel mogelijk weer moet worden opgestart; daar zullen we ons op moeten voorbereiden.

Structuur

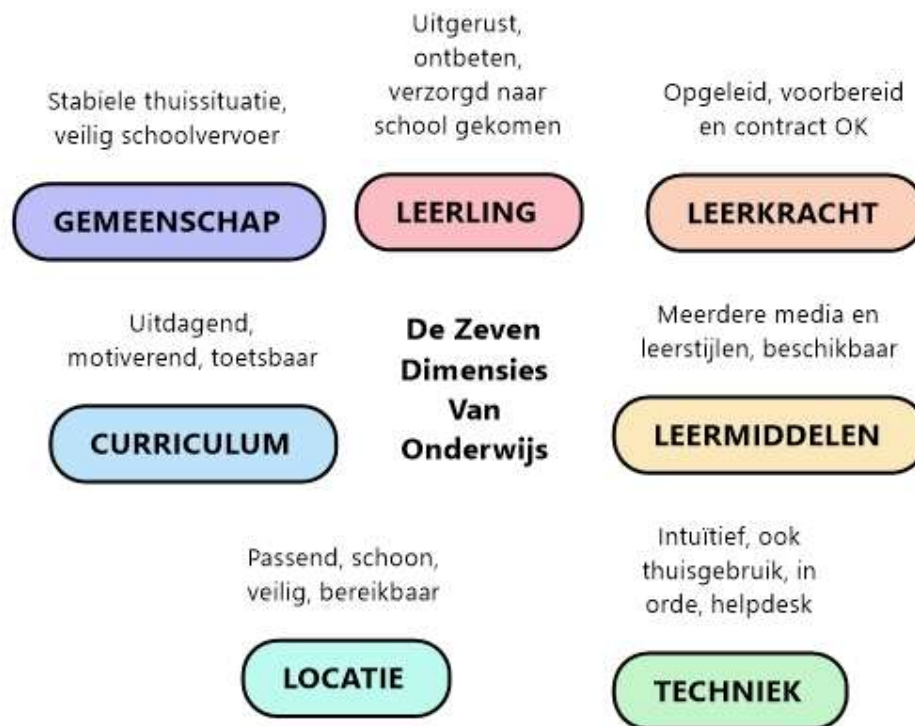

Schema: Onderwijs Ecosysteem op macro-, meso- en microniveau

In feite beschrijven de bronnen een veel groter systeem van leren dan strikt genomen tot de taken van MINOWC behoort:

- macro: het Surinaams Ontwikkelingsmodel (van wieg tot graf),
- meso: het geheel aan taken van MINOWC als onderdeel van het Surinaams Ontwikkelingsmodel,
- micro: het geheel aan taken gedelegeerd / gemandateerd aan schoolbesturen.

3.2. Missie

De zeven dimensies met condities

Voortvloeiend uit de visie zou voor de komende vijf jaar het volgende op de agenda kunnen staan:

1. Uitwerken van de verschillen tussen ontwikkeling d.m.v. onderwijs en training in het algemeen (macro), het domein daarbinnen waarvoor MINOWC verantwoordelijk is (meso) en binnen het MINOWC domein de onderdelen waarvoor de besturen van scholen/instellingen verantwoordelijk zijn (micro); tot stand brengen van een werkbare samenhang daartussen;
2. Concreet maken en vervolgens implementeren van:
 - Sterkere technische beroepsvorming
 - Internationale certificering centraal
 - Soft skills en industrial discipline
 - Duale / werkplekgerichte opleiding
 - Middelbaar technisch onderwijs wordt strategisch

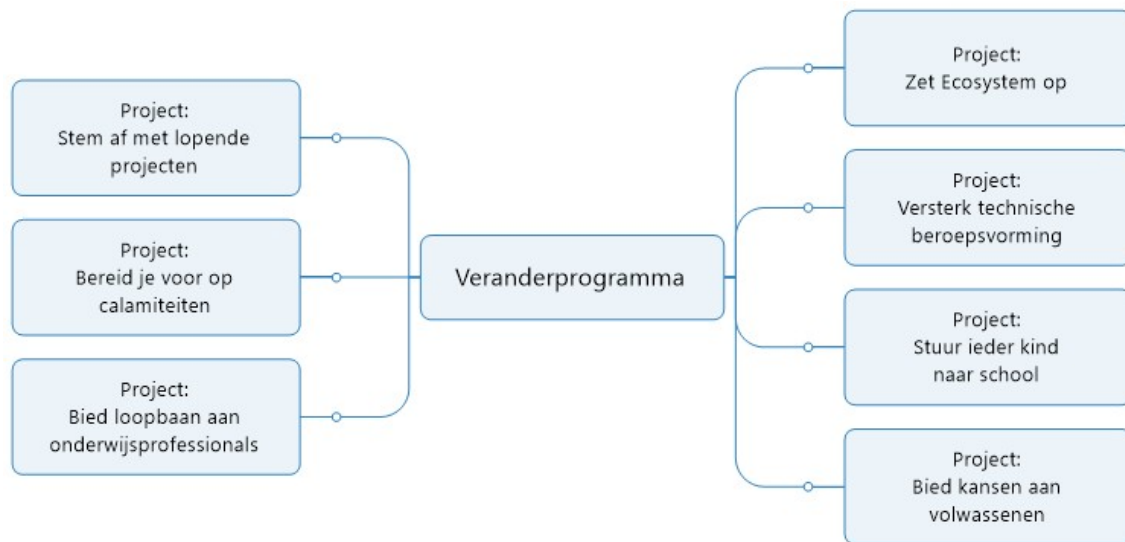
- Leave No One Behind - implementeren van methoden om ieder kind naar school te laten gaan, drop-outs te vermijden, haalbare kansen te bieden aan volwassenen met onvoltooide opleiding, een professionele loopbaan te bieden aan leerkrachten en onderwijsprofessionals; gebruik hierbij de ervaringen zoals gepresenteerd tijdens Phase 1
 - Disaster Risk Reduction - zorgen dat scholen bij uitval van leerkrachten, van techniek, of van gebouw, of bij ziekte of isolatie van leerlingen toch het onderwijs zo snel mogelijk kunnen hervatten
3. Afstemmen van het bovenstaande met lopende projecten (CAIQUES) en bestaande plannen (NOBS 2024-2031);
 4. Waar nodig taken herverdelen en/of organisatorische aanpassingen maken; keuzes maken tussen zelf doen, of elders binnen de overheid dan wel uitbesteden.
 5. Uiteindelijk moet dit leiden tot een verbeterslag op alle zeven dimensies van onderwijs (zie afbeelding): leerling, leerkracht, leermiddelen, technische infrastructuur, onderwijslocatie, curriculum, gemeenschap.
 6. En last but not least: “tijdens de verbouwing blijft de winkel gewoon open!”.

3.3. Implementatie

Het uitvoeren van de missie leidt tot een gecompliceerd en langdurig programma met tal van risico's. Om die risico's te beperken is te leren van eerdere programma's:

- Begin met het opstellen van een globaal implementatieplan dat rekening houdt met alle stakeholders en leidt tot afgebakende projecten;
- Zorg dat die projecten een concrete opdracht krijgen en een niet te lange looptijd;
- Zorg dat de projecten de stakeholders bij hun werk betrekken; dat is meer dan alleen informeren;
- Houd er rekening mee dat het programma om wat voor reden dan ook kan vertragen of zelfs "on hold" gaan; zorg dat de tussenresultaten op zo een moment dan toch al bruikbaar zijn.

Tot slot, uiterst tentatief, een schema van het veranderprogramma, opgedeeld in een zevental projecten.

Schema: Veranderprogramma opgedeeld in zeven projecten (tentatief)

4. Bijlagen

- 4.1. Bijlage 1: Analyse Sectorplan Onderwijs 2004-2008
- 4.2. Bijlage 2: Analyse Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname 2024-2031
- 4.3. Bijlage 3: Vergelijking Sectorplan Onderwijs 2004-2008 en Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031
- 4.4. Bijlage 4: Analyse Industrial Baseline Study 2018